

OSPOD je zkratka pro **Orgán** (případně Odbor) **sociálně-právní ochrany dětí**. Jde o instituci státu dohlížející, aby žádné dítě psychicky a fyzicky nestrádalo a mohlo se zdravě vyvíjet. OSPOD se aktivně zabývá ochranou dětí, které jsou identifikovány jako ohrožené. Za ty jsou považovány zejména děti, které přišly o rodiče, nebo se o ně jejich rodiče nemohou z nějakého důvodu řádně postarat (to se týká i nezletilých cizinců bez doprovodu); děti, jejichž rodiče neplní rodičovské povinnosti dané zákonem, děti v ústavní výchově nebo náhradní péči; děti, které mohou být ohroženy násilím, zanedbáváním, zneužíváním či týráním, nebo trpí závislostmi. OSPOD se také zabývá dětmi, které samy páchají trestnou činnost, těm se věnují kurátoři pro mládež. V pravomoci OSPOD jsou **všechny děti mladší 18 let nacházející se na území ČR**. Konkrétní úkony ochrany dětí zajišťuje OSPOD na místně příslušném **Obecním úřadě** a kontakty najdete na webu vaší samosprávy. Pokud rodina neumí dobře česky, OSPOD by jim měl být schopen zajistit bezplatné tlumočení.

Na OSPOD by se měl obrátit každý, kdo má pocit, že dochází k ohrožení dítěte. Pokud na dítěti opakovaně pozorujete stopy násilí nebo je dlouhodobě zanedbané, hladové, špinavé nebo traumatizované, je na místě to hlásit OSPODu. Zejména u závažných porušování práv dítěte, jako je týrání a zneužívání, existuje dokonce oznamovací povinnost. Kdo tedy o takové závažné skutečnosti ví a nekontaktuje OSPOD a Policii ČR, dokonce sám porušuje zákon. Povinnost nahlásit dítě OSPODu má m. j. škola při výskytu neomluvených hodin nebo velkého počtu absencí s podezřením na zanedbání povinnosti školní docházky ze strany rodičů. Oznámení OSPODu je možné i anonymně a obrátit se na něj mohou i samy děti.

Každé oznámení o možném ohrožení dítěte je OSPOD povinen prošetřit. Pracovníci se přitom dotazují rodičů, školy i dítěte a provádějí šetření v domácnosti hlavně s ohledem na to, jestli splňuje základní hygienické normy a jestli má dítě kde spát a učit se. OSPOD zahájí spolupráci se zákonnými zástupci a pak průběžně situaci dítěte sleduje. Pracovníci mají právo hovořit s dítětem o samotě bez přítomnosti rodičů.

OSPOD může také zákonným zástupcům doporučit využití návazných služeb a odborníků. To mohou být terapeutické služby, služby lékařů a dalších specialistů (např. dětský psycholog, apod.), sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, ale i volnočasové aktivity aj. V nezbytných případech může OSPOD využívání takových služeb zákonným zástupcům i nařídit. OSPOD ve spolupráci s rodiči, a případně s dalšími aktéry, vytvoří plán ochrany dítěte a jeho plnění pravidelně vyhodnocuje. K tomu slouží i zprávy, které si OSPOD od lidí a organizací pracujících s dítětem vyžádává. Kromě specifických případů mají zákonní zástupci právo nahlížet do spisové dokumentace OSPODu.

Rodiče mají povinnost s OSPODem spolupracovat a řádně a včas se dostavit na schůzky s pracovníky OSPOD, případně i na setkání se zástupci školy či dalšími odborníky. V extrémních případech, kdy je dítě v bezprostředním ohrožení, nebo když selžou všechny ostatní prostředky a domluvené kroky, může OSPOD podat návrh k odebrání dítěte z rodiny - a to i okamžitě - pomocí tzv. rychlého předběžného opatření. Dále situaci dítěte projednává soud, který může rozhodnout o odebrání dítěte z rodiny na delší dobu. Takové soudní rozhodnutí je pak pravidelně revidováno a OSPOD mezitím, je-li to možné, s rodiči dále aktivně pracuje na tom, aby byly naplněny podmínky pro návrat dítěte do rodiny.

Úkolem OSPODu je ale především řešit nepříznivou situaci dítěte a jeho rodiny a pomoci zákonným zástupcům zajistit podmínky pro bezpečí a pohodu dítěte, jeho další zdravý vývoj a vzdělávání. Může pomoci zlepšit špatnou komunikaci mezi rodiči a školou. V případě, že problémy dítěte vycházejí z nevyhovující finanční nebo bytové situace, může pomoci tyto problémy řešit a pomoci rodičům získat prostředky na bydlení, stravu, školní pomůcky, najít vyhovující bydlení, nebo služby které pomohou zlepšit špatnou komunikaci a vztahy v rodině. OSPOD by měl být tedy ze své podstaty v první řadě **nápomocný** orgán pro zlepšení situace dítěte i komunikace v rodině.

Poznámka pod čarou:

Základním zákonem, podle kterého OSPOD pracuje, je Zákon o sociálně-právní ochraně dětí (359/1999 Sb.)

OSPOD AND SOCIAL AND LEGAL PROTECTION OF CHILDREN IN THE CZECH REPUBLIC

OSPOD is an acronym for **Orgán (or Odbor) sociálně-právní ochrany dětí, the Authority of Social and Legal Protection of Children**. It is a state agency responsible for overseeing that no child suffers psychologically or physically and can develop in a healthy way. OSPOD is actively involved in protection of children who are identified as being at risk. They are children who lost their parents or their parents can't take proper care of them from various reasons (this also applies to unaccompanied migrant minors), children whose parents do not fulfill their legal parental obligations, children living in institutional care or foster care, children who are victims of violence, neglect, abuse or children who suffer from addiction. Part of OSPOD are also youth probation officers who work with juvenile delinquents. OSPOD has jurisdiction over **all minors living on the territory of the Czech Republic**. Specific tasks of child protection are carried out by OSPOD at the local **Municipality**. All contacts are available on the Municipality website. If members of a family do not speak Czech, OSPOD should provide interpreting services free of charge.

Anyone, who feels that a child might be at risk, should contact OSPOD. If you repeatedly notice signs of violence or long-term neglect, if you know a child that is hungry, dirty or traumatized, you should report this to OSPOD. Everybody has a duty to report a crime in case they learn that the rights of a child were seriously violated, for example by abuse or maltreatment. If a person who learns about such serious acts against children fails to report them to OSPOD or to the Police, they themselves are breaking the law. Schools also have a duty to report to OSPOD if a child has a lot of unexcused absences, or frequent absences where there is a suspicion that the parents neglect the child's mandatory education. It is possible to report someone anonymously. Children can also contact OSPOD.

OSPOD is obliged to investigate any report of a child at risk. They interview the parents, school staff and the child and make visitation in the child's home to see if basic hygiene standards are met and if the child has a space to study and sleep. OSPOD then initiates cooperation with the child's legal guardians and monitors the situation. OSPOD social workers are entitled to speak with children in the absence of their parents.

OSPOD can also recommend to legal guardians other services and assistance of professionals such as therapists, medical doctors and other specialists (child psychologists etc.), social services for families and also leisure time activities etc. If the situation requires it, OSPOD may oblige the legal guardians to use such services. OSPOD together with the parents and possibly with the help of other actors prepare a plan of the child's protection and regularly evaluate its implementation. This is the reason why OSPOD requests regular reports from specialists and organizations working with the child. Except for specific cases, legal guardians have the right to access their case file in OSPOD.

Parents are obliged to cooperate with OSPOD, attend all meetings with OSPOD or with teachers and other professionals. In extreme cases, when a child is in immediate danger or when all other arrangements and agreed actions fail, OSPOD can file a motion in court for the child to be removed from the family. The court can remove the child immediately by issuing an emergency ruling. After that, the situation is reviewed by court which can decide to remove the child from the family for a longer period of time. Such decision is regularly reviewed while OSPOD, if the situation allows it, keeps on working with the parents so that they meet set conditions and the child can eventually return to the family.

The main purpose of OSPOD is to solve difficult situation of children and their families and help legal guardians create conditions where children will be safe and at peace, able to develop in healthy way and get education. OSPOD can help improve problematic communication between the school and the parents. If the problems have roots in bad financial situation or lack of decent accommodation, OSPOD can help solve these problems, assist the parents with getting financial aid for housing, food, school supplies, find suitable accommodation or social services that will help families improve their communication and relationships. OSPOD, by its nature, should primarily be a **helping authority** whose main purpose is to improve situation of children at risk and communication in families.

The most important piece of legislation guiding OSPOD is the Act on Social and Legal Protection of Children (359/1999 Sb.)